

Jozefs broers weer in Egypte

Thema: Jozef
Genesis 43

VOORAF

De eerste reis naar Egypte om brood is heel anders verlopen dan gedacht. Vooral de eis van de onderkoning dat zij Benjamin de volgende keer mee moeten nemen, is in slechte aarde gevallen bij vader Jakob. Koste wat het kost wil hij voorkomen dat hij zijn tweede zoon van Rachel zal verliezen.

UITLEG VAN DE TEKST

Ondertussen wordt het broodnodig dat de broers opnieuw naar Egypte zullen gaan om koren te kopen. Zij hebben het zo lang mogelijk uitgesteld. Maar het gekochte koren is op. Het lijkt er voorlopig niet op dat de hongersnood ten einde is. Ook Jakob zelf beseft dat het zo niet langer gaat. Er zit niets anders op dan dat de broers terugkeren om brood (vers 1 en 2). Dat gaat zomaar niet. De broers kunnen niet terugkomen alsof er niets is gebeurd. Dan neemt Juda de leiding. Eigenlijk is dat de taak van Ruben, de eerstgeborene. Sinds Rubens overspel met één van de vrouwen van zijn vader merken we dat hij langzaam maar zeker plaats moet maken voor Juda (vergelijk Gen. 49: 3-4 en 8-12 in combinatie met Gen. 35: 22). Juda herinnert zijn vader aan datgene wat hij niet wil weten. De onderkoning heeft hun op het hart gebonden dat zij niet zonder hun jongste broer terug mogen komen. Alleen als vader Jakob Benjamin laat meegaan, durven zij de onderkoning weer onder ogen te komen. Anders niet (vers 3-5). Jakob blijft zich verzetten. Hij uit scherpe verwijten aan het adres van zijn zonen, omdat zij zoveel aan de onderkoning hebben verteld. Maar wat konden zij anders? De man vroeg zo gedetailleerd door dat zij er niet onderuit konden komen. En wie had nu verwacht dat hij er op zou staan

hun jongste broer persoonlijk te ontmoeten (vers 6-7)?

Opnieuw neemt Juda het woord, als ware hij de eerstgeborene. Laat vader zijn verzet opgeven. Zij hebben geen keuze. Er is geen immers andere mogelijkheid om in leven te blijven. Het enige alternatief is een zekere hongerdood voor hen allen, inclusief Benjamin en vader Jakob (vers 8). Vervolgens belooft Juda dat hij persoonlijk garant zal staan voor Benjamins welzijn. Hij zal borg zijn voor zijn broer. Als Benjamin gevaar loopt, belooft Juda zichzelf voor hem op te offeren (vers 9 en 10). In dit aanbod gaat Juda verder dan Ruben enige tijd tevoren, toen deze twee van zijn zonen als 'onderpand' aanbod (zie Gen. 42: 37). Eindelijk geeft Jakob zich gewonnen. Benjamin mag mee. Meteen laat hij zijn verstand werken. Als het niet anders kan, dan zal hij doen wat hij kan om er het beste van te maken. Hij zal zorgen dat zijn zonen al het mogelijke doen om de onderkoning gunstig te stemmen. Hij geeft hun een vorstelijk geschenk van kostbare lekkernijen en specialiteiten van het land mee: balsem (dure olie met een heilzame werking), honing, specerijen, mirre (eveneens kostbare olie) en exclusieve noten. Ook moeten zij voor de zekerheid het geld, dat de vorige keer weer in hun volle graanzakken lag, teruggeven. Toch weet Jakob heel goed dat zijn slimheid en zijn verstand hem niet kunnen redden. Hij voelt zijn eigen nietigheid en machteloosheid. Zo legt hij het leven van zichzelf en van zijn zonen in Gods hand. De Heere is immers de Almachtige. Hij alleen kan uitkomst geven. Daarbij denkt Jakob niet alleen aan Benjamin, maar ook aan Simeon, die nog steeds gevangen is in Egypte. Hartstochtelijk smeekt hij de Hee-

re om barmhartigheid en bewaring, want hij beseft heel goed dat dit niet vanzelfsprekend is (vers 11-14).

De broers maken zich klaar voor de reis. Zo komen zij opnieuw bij Jozef, in wie zij niemand meer dan een kwaaddenkende, grillige onderkoning herkennen (vers 15). Ondertussen weet Jozef precies wie hij voor zich heeft. Hij geeft zijn voornaamste huisknecht opdracht hen mee te nemen naar zijn huis. Daar moet de man een overvloedige maaltijd klaar maken. Ook Jozef zelf zal daarbij aanwezig zijn (vers 16-17). De broers begrijpen niet wat de bedoeling is. Als zij bij het huis van Jozef komen, vrezten zij als ratten in de val te lopen. Zij zien het al helemaal voor zich. Straks worden zij gevangengenomen om de onderkoning als slaven te dienen. De enige oorzaak die zij hiervoor kunnen bedenken, is het geld dat bij de terugreis weer in hun korenzakken lag (vers 18). Zij wendden zich tot Jozefs huisknecht. Misschien kunnen zij hem enigszins gunstig stemmen. Misschien is hij vriendelijker dan de onderkoning zelf. Zij beginnen hun hele verhaal af te steken. Voor het geval dat zij van diefstal zouden worden beschuldigd, willen zij alle mogelijke aanklagers voor zijn. Zij hebben niets gestolen. Hoe het geld weer in hun zakken terechtgekomen is, begrijpen zij niet. Uit eigen beweging zullen zij het alsnog betalen (vers 19-22). De overste van Jozefs huis stelt hen gerust. Hij weet van zijn heer Jozef dat zij van hem geen kwaad hebben te vrezten. De onderkoning bewijst hen immers juist een grote eer door hen voor de maaltijd uit te nodigen. Hoe het met dat geld zit, weet hij evenmin. Laten zij hun God er maar voor danken, dan zijn ze op het goede adres. Van verdenking van diefstal is geen sprake. Hij heeft het betreffende geld indertijd zelf in ontvangst genomen. Over hun broer Simeon hoeven zij zich ook geen zorgen meer te maken. De overste van Jozefs huis brengt hem weer bij de broers. Dan gaat hij hen voor naar binnen. Daar verzorgt hij hen. Zelfs voor de ezels wordt gezorgd (vers 23-24). Voordat Jozef zelf binnenkomt, stallen de broers voor hem uit wat zij hebben meegenomen. Na verloop van tijd arriveert de onderkoning. Als de broers hun royale geschenk aanbieden, buigen zij diep voor de op één na machtigste man van Egypte. Zo worden de oude dromen opnieuw 'wakker' (vers 25-26). Jozef vraagt hun hoe het met hen gaat. In het bijzonder toont hij zijn interesse voor hun oude vader. Ook heeft hij bijzondere belangstelling voor Benjamin, waarvan hij weet dat deze zijn enige volle broer is. Als Jozef hem heeft gegroet met een zegenbede, kan hij zich niet meer goed houden. Snel trekt hij zich terug om zijn tranen de vrije loop te laten. Als hij weer tot zichzelf gekomen is, keert hij terug zonder iets te laten merken. De maaltijd kan beginnen (vers 27-31). Voor Jozef

wordt afzonderlijk gedekt. Eveneens voor de verdere Egyptenaren. Want het druist tegen de Egyptische traditie in dat een Egyptenaar de maaltijd zou gebruiken samen met een Hebreëer, een Jood. Dat heeft misschien te maken met het Joodse gebruik om het vlees te eten van runderen, dieren die voor de Egyptenaren heilig zijn. Het kan ook te maken hebben met de dagelijkse arbeid van Jakobs familie. We weten uit Gen. 46: 34 dat Egyptenaren zich niet met schaapherders willen inlaten (vers 32). De broers weten niet wat zij meemaken als hun de plaatsen worden gewezen. Zij komen precies op volgorde van leeftijd te zitten. Wat weet de onderkoning van hen? Maar als het koninklijke maal wordt opgediend, verdwijnen hun vragen naar de achtergrond. Wel blijft het vreemd dat Benjamin vijf maal zoveel opgediend krijgt als de anderen. Toch genieten zij met Jozef van het kostelijke voedsel en van de overvloedige wijn. Overigens: in de Statenvertaling staat dat zij dronken werden met hem. Volgens vele uitleggers hoeven de woorden in de Hebreeuwse tekst niet te duiden op wat wij nu dronkenschap noemen, maar meer op de geoorloofde vreugde van een feestmaal.

TER OVERWEGING

Juda wil borg zijn voor zijn broer Benjamin. Wat een verschil met jaren geleden. Toen deed hij met de anderen mee in hun haat tegen Jozef. Nu wil hij zelfs met zijn eigen leven instaan voor Benjamins welzijn. Hier zien we in hem een voorafschaduwning van de Heere Jezus. Hij wilde Zich immers ook offeren als de Borg van Zijn volk. Tegelijkertijd gaat Christus' borgwerk Juda oneindig ver te boven. Juda hoefde zijn bereidwilligheid niet in daden te bewijzen. Christus wel, allermeeest toen Hij Zich liet vastspijkeren aan het vloekhout van het kruis op Golgotha: 'Ik voor u, daar gij anders de eeuwige dood had moeten sterven.' Juda was slechts borg voor één broer. De Heere Jezus is Borg van heel Zijn Kerk, van alle tijden en plaatsen. Vertel de kinderen van Zijn opofferende zondaarsliefde en van Zijn volbrachte werk. Spoor hen indringend aan om met hun zonden te vluchten naar deze hemelse Borg, om geborgen te zijn in het verborgene van Zijn vleugels.

Het valt op dat we bij de broers weinig meer merken van hun vroegere jaloersheid. Dat terwijl Jakob Benjamin vast niet minder voorgetrokken heeft dan vroeger Jozef. Dat kunnen we slechts toeschrijven aan Gods Geest. Diezelfde Geest wil ook ons en onze kinderen helpen om te strijden tegen onze jaloersheid en alle andere zonden van ons hart. Vraag Hem daar om! Ouders hebben Gods Geest niet minder nodig bij de opvoeding van hun kinderen, niet in het minst om geen van hen voor te trekken, maar om hen allen even hartelijk lief te hebben.

Als vader Jakob zijn zonen uiteindelijk met Benjamin naar Egypte laat gaan, gebruikt hij zo goed als hij kan zijn verstand. Tegelijkertijd is hij diep doordrongen van zijn afhankelijkheid van de Heere. Wij zouden zeggen: bidden en werken. Hij hoopt op de barmhartigheid van God. Wie zijn hand uitstrekt naar de Heere, wordt niet beschaamd.

Jakob belijdt de Heere als de Almachtige. Juist als je je eigen nietigheid en machteloosheid voelt, is het

een rijke troost dat de Heere regeert en dat Hij alles in Zijn hand heeft. De belijdenis dat God de Almachtige is, betekent een waarschuwing voor wie zich tegen Hem verzet en een troost voor wie op Hem vertrouwt.

GELOOFSLEER

Heidelbergse Catechismus, zondag 15.
Nederlandse Geloofsbelijdenis, artikel 21.

